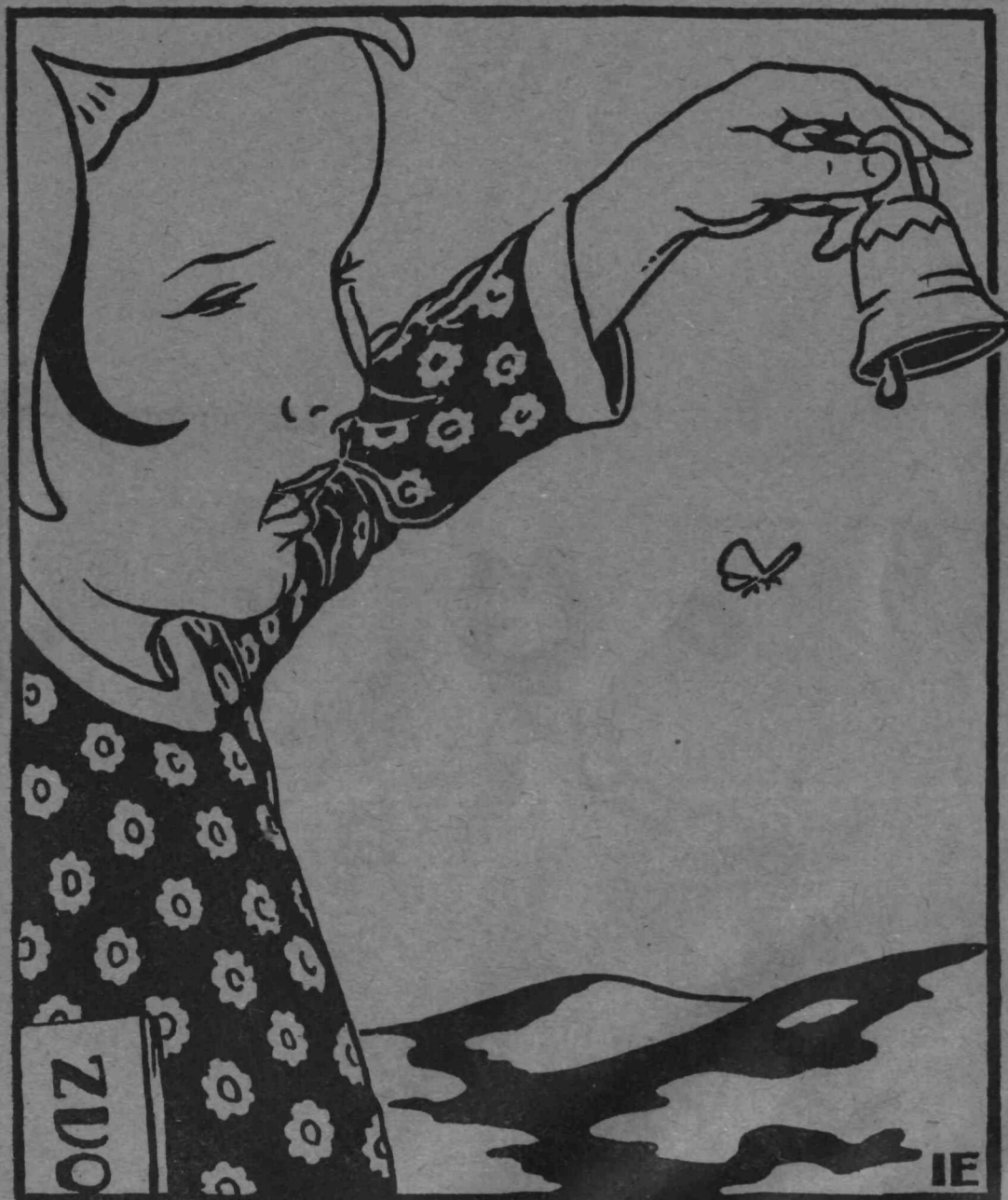

POŠTARINA PLAČANA V GOTOVINI.

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

Vsebina.

1. <i>Janko Leban: Nezasodovoljno drevo.</i> Pesem	153
2. <i>Juraj Jurajevič: Dovški Bržot pripoveduje.</i> 4. <i>Luciferjeve hlače.</i> Pravljica s podobo	154
3. <i>Danilo Gorinšek: Žalost.</i> Pesem	160
4. <i>Danilo Gorinšek: Črni oblaki.</i> Pesem	160
5. <i>A. Potočnik: Ljubljana.</i> Zgodovinski spis	161
6. <i>Anica: Stricu Matiji.</i> Pesem	164
7. <i>Janko Leban: O pravljicah in pripovedkah.</i> Razprava	165
8. <i>Anica: Zrakoplov.</i> Pesem	167
9. <i>Mara Tavčarjeva: Brez mamice.</i> Povest s podobo	168
10. <i>Fr. Rojec: Terice.</i> Pesem	169
11. <i>Mitja Švigelj: Gašperjev junaški čin.</i> Igra lutk v šestih slikah s podobo	170
12. <i>Pouk in zabava</i>	173
13. <i>Kotiček gospoda Doropoljskega</i>	175

Bodimo edini v delu za slavo in čast domovine!

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrt leta 7·50 Din. Posamezni zvezki po 3.— Din.

Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna, I. nadstropje. — Na ta naslov pošiljaj naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Bleiweisova cesta št. 20/II.

Rešitve ugank, nalog itd. sprejemamo le tekom prvih 8 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Engelbert Gangl v Ljubljani. — Izdajatelj: Udruženje jugoslovenskega učiteljstva (UJU), odgovoren Andrej Skulj v Ljubljani. — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani, zanjo odgovarja Francè Štrukelj v Ljubljani.

Nezadovoljno drevo.

(Pravljica.)

*Drevo je tamkaj v gozdu stalo,
a listja ni nebo mu dalo,
pač igel ostrih sto in sto,
ki zbadale so prehudó.*

*Todá drevo se pritožuje,
nezadovoljno beseduje:
„Naj listje mili Bog mi da,
ki bilo vse bi iz zlata.“*

*Nastane noč, drevo zasanja
in rano se zbudi iz spanja
in vzklikne radostno na glas:
„Oj, zlate liste imam jaz!“*

*Ni dolgo bilo še do mraka
in z vrečo v gozd mož prikoraka,
opazi zlato listje Jud:
„Oberem ga, se spleča trud!“*

*Drevo močno je to bolelo,
samo še to si je želelo:
„Steklene liste daj mi Bog,
da se odkrižam teh nadlog!“*

*In spet čez noč drevo zasanja,
ko zjutraj se zbudi iz spanja,
stekleni listi so mu vsi,
oj, to lepó je, hi-hi-hi!*

*Todá skoz gozd vihar prihruje,
v drevasih grozen šum se čuje,
stekleno listje pade v prah,
zdaj je lepote konec — ah!*

*Drevo nezgodo tožno gleda:
„Nesreča to-le je seveda,
navadno listje si želim,
in Bog naj da, da ga dobim!“*

*In spet čez noč drevo zasanja
in rano se zbudi iz spanja,
glej, listje že imelo je,
drevo veselo pelo je.*

*Priskače koza, za mladiče
v zelišču, travi išče piče,
ko listnato drevo uzre,
do sita listja se nažre.*

*Drevo sedaj je bilo golo . . .
„Oh, da imelo spet sem smolo!
Želeti drugega ni kaj,
le igle Bog mi zopet daj!“*

*In žalostno drevo zasanja
in rano se zbudi iz spanja,
kot nekdanj je imelo spet
bodečih igel broj neštét . . .*

*Odslej pa pametno je bilo,
brezplodnih želj ni več gojilo,
pač igle bodle so na moč,
sovražnikov ga varujoč . . .*

Janko Leban.

JURAJ JURAJEVIČ:

Dovški Bržot pripoveduje.

4. LUCIFERJEVE HLAČE.

II.

vojak gre dalje po beli cesti, pred seboj drži hlače in jih ogleduje. Kdo mu naj pove, kakšno moč imajo? Zdaj seže v žep. Tri srebrne dinarje privleče na dan. »Kaj mi bodo ti trije srebrni dinarčki!« vikne in jih vrže jezno na belo cesto, da prijetno zažvenketajo. Drugič seže v žep, pa so bili zopet trije srebrni dinarji notri. »Saj ni bilo prej nič v žepu,« se čudi. »Ampak samo trije dinarčki, kaj mi bodo?« se zjezi zopet ter jih zopet vrže na tla. Še v tretje poseže v žep in še in še in vselej privleče na dan po tri srebrne dinarje. »Nekaj bo pa le!« si misli, pobere še one dinarje, ki jih je vrgel na cesto in spravi vse skupaj v svoj žep. In iznova seže v Luciferjeve hlače in še in še; vedno potegne po tri srebrne dinarje ven. Že vse žepe je imel polne srebrnih dinarjev, da jih ni mogel več kam devati, pa Luciferjevih hlač še ni osušil, vedno, kadar je segel v žep, so se pritrkljali na dan po trije srebrni dinarji. »Ha, ta pa ni slaba, to je pa dobro!« si misli, stisne hlače pod pazduho, gre dalje in pride v gostilnico ob beli cesti.

V gostilnici je bilo dosti gostov. Tam pri posebni mizi je sedelo nekaj možakarjev, ki so igrali kvarte. Vojak se jim pridruži. To so vsi debelo gledali tega čudnega zamorca, raztrganega, zamazanega in kosmatega, da se mu je komaj za pol ženske dlani videlo obličje izmed kocin.

»Kaj so te zamorci zavrgli?«

»Ali si ciganom pobegnil?«

»Ali si ti samemu hudirju iz pekla ušel? Pa tega bi skoro ne verjel; v peklu je velika suša, ondi bi se ne bil zredil v takega vampeža, kakor si.«

Tako in podobno so vsi vprek od vseh miz vpili nanj, toda vojak se ni zmenil za take klice.

Nekaj časa molči, nato pa ogovori može, ki so kvartali: »Slišite, ali se vam mar ljubi igrati kvarte? Kaj boste s takimi igrami, to ni nič! Igrajmo rajši kaj drugega, na priliko mečimo srebrne dinarje v kot.«

Možje kvartopirci se obrnejo v stran pa kvartajo dalje; prav nič ne odgovore na besede vsiljivega tujca čudaka; toda vojaka to ni oplašilo. Čutil je, da nekaj premore, v svesti si je bil, da ima bržčas več pod palcem kot tistile kvartopirci, zato reče v drugo: »Možje, čemu vam bo takale igra na te podobice? Mečimo rajši srebrne dinarje v zid! Komur jih bo zmanjkalo prej, preden bo igre konec, tisti izgubi; kdor bo pa zadnji vrgel, tistega bo vse.«

Možje se tudi sedaj niso ozrli nanj ter igrali dalje. Mislili so si: »Kje bo neki imel takle berač denar?«

Vojak še ni odjenjal: »Pustite kvarte in mečimo rajši srebrne dinarje v kot. Kdor bo zadnji nehal metati, tistega bo ves kup.« Zdaj so vendarle odgovorili: »Kako boš igral, ker si tak siromak?« Ta pa zavrne: »Poizkusimo!«

»Saj bo temu ciganu itak kmalu zmanjkalo, če sploh kaj ima.«

»Kaj bo ta berač! Ta nima dosti in bo hitro zaigral. Le mečimo!«

Tako so si govorili možakarji in šli metat srebrne dinarje v kot. Zmenili so se pa tako: kdor bo vrgel zadnji, tistega bo ves denar. Igralci so hiteli menjavati denar v srebrne dinarje.

Vojak pokliče krčmarja in naroči liter vina. Krčmar mu reče, da mu ne zaupa; če hoče piti vino, ga mora naprej plačati.

»Koliko pa stane?«

»Toliko in toliko.«

Vojak iztrka iz enega žepa srebrne dinarje na mizo: »Bo zadosti?«

»Zadosti! Za ta denar ti ga še prinesem.«

»Pa kje je dobil ta cigan toliko denarja? Ali ga je mar ukradel?« so se spogledovali gostje in se čudili, še bolj pa so strmeli, da so kar zijali in gledali debelo, ko je ta neznanec vsakemu igralcu potisnil v žep za debelo pest srebrnih dinarjev. »Le kje jemlje ta umazani neznanec denar? Kdo je neki? Ali mu mar sam rogatec nosi denar?« so si šepetali.

»No, dobro, začnimo!« sili vojak.

Stopili so v krog.

»Ali igra še kdo?« vpraša vojak.

Še jih je nekaj pristopilo k igri. Po vsej vasi so iskali srebrnih dinarjev, pozneje še po sosednih vaseh, pri fari... še zadolževali so se, tudi krčmar je dajal na kredo. Vsem, ki so nanovo pristopili, je vsul vojak v roke za pest svetlih dinarjev, tako da si je že vse žepo izpraznil.

»Kdor izgubi, stopi iz kroga,« je določil.

Zdaj so začeli. Metali so po vrsti srebrne dinarje v kot, metali so jih kar naprej, vojak je vrgel vselej po tri, pa mu še ni zmanjkalo; kar v Luciferjeve hlače je segal pa metal. Čudili so se vsi, kako da

ima ta čudni možic toliko denarja. »Le kje ga jemlje? Kaj, če mu ga res sam bognasvaruj sproti nevidno siplje v žepe?«

Metali so, metali dinarje v kot, že precej visok kup jih je bilo. Polagoma pa so se jeli odstranjevati igralci; drug za drugim je odšel iz gostilnice, nič več ga ni bilo nazaj, izgubil se je, kdo ve kam. Krog igralcev se je čedalje bolj redčil.

»Ali nimate denarja?« je izpraševal vojak.

»Imamo, imamo. Ali ga imaš še ti?« so odgovarjali.

»Kar igraymo dalje,« je silil vojak in metal cele pesti srebrnih dinarjev v kot.

Še jih je nekaj metalo, pa počasi.

»Ali nimate več?« je zopet vprašal, ko ni nihče več vrgel.

Tiho, kakor da bi jih ne bil vprašal čudni tujec, je zopet zmanjkalo zdaj tega zdaj onega iz kroga igralcev. Vsem je že pošel takrat denar, a vojak je iznova vprašal, če ne bodo več igrali.

»Kje bomo pa jemali?« je bil jezen odgovor.

Nazadnje je vojak sam še metal dinarje v zid. »No, ali res ne boste več metali?« je še izpraševal. — Nič odgovora, vse je bilo tiho. Še je metal kar naprej, pa mu še ni zmanjkalo, tako da je segal kup do stropa, za cel voz je bilo srebrnih dinarjev nametanih v kotu.

»Kaj nimate več? Sam pa tudi ne bom več metal,« je naposled izustil. »Joj, vse je njegovol« so mu zavidali gostje. Kar mahoma si je pridobil ugled in veljavo v krčmi. Vsi so se zdaj gnetli okrog vojaka bogatinca...

Vojak pokliče krčmarja: »Slišite, oče krčmar, jaz bi se rad oženil; imate li kako hčer za možitev? Ako bi mi dali katero in bi me vzela, ves tale kup denarja ji prepustim.«

»Imam, imam, še celo tri hčere imam godne za možitev,« odgovori zadovoljno krčmar.

»No, pa dajte meni eno za ženo,« reče vojak.

»Meni je prav! Če te le mara katera, kar vzemi jo!«

Vojak veli, naj pokliče krčmar starejšo hčer.

Krčmar pokliče starejšo hčer ter ji prigovarja, naj vzame bogatega vojaka. »Vidiš, za dva voza samih srebrnih dinarjev primožiš,« ji šepče, ko stopi v pivnico in zapre vrata za seboj.

»Dekle, ali bi ti mene vzela?« vpraša vojak.

Starejša hči gleda umazanca po strani in nič ne odgovori. Krčmar ji prigovarja: »No, le reci, ljuba hčerka, da hočeš vzeti tega bogatega gospoda za moža.«

Za malo se je zdelo starejši hčeri, da jo prodaja lastni oče za kup denarja ter sili, naj stopi s takim ciganom v sveti zakonski stan. Namrdne se, potlej pa vikne jezno: »Ha, s takim postopačem se naj poročim? Nikoli! Rajša se obesim, kakor da bi takegale jemala za pravega zakonskega moža!«

»O, jejmene!« vzklikne potrto krčmar, nato pa reče: »Le zakaj se hodiš ženit takle, kakor si? Toliko denarja imaš, bi se pač lahko očedil in oblekel, kakor gre ženinu, preden si stopil v to hišo in vprašal za roko mojo hčer! — Vidiš, ne mara te, ker si tako grd in umazan, kaj bi govoril drugače!«

Vojak veli: »Krčmar, pokličite drugo!«

Krčmar brž pokliče srednjo hčer ter ji na vse načine prigovarja, naj bo pametna in vzame bogatega vojaka za moža. »Pomisli, za dva voza samih srebrnih dinarjev primožiš, ako ga vzameš!« ji šepče pred durmi.

»Dekle, ali bi me vzela?« vpraša vojak srednjo hčer.

Le z levim očesom poškili srednja hči na neznanega umazanca in prav nič ne odgovori. Krčmar ji prigovarja ljubeznivo: »No, le reci, ljuba hčerka, da ga vzameš za moža!«

Tudi srednji hčeri se je za malo zdelo, da jo prodaja lastni oče za kup denarja ter sili, naj stopi z neznanim ciganom in umazancem v sveti zakonski stan. Namrdne se ter jezno vikne: »Ha, s takimle neznanim postopačem se naj poročim? Nikoli! Rajša zlezem vrh cerkvenega stolpa pa treščim vznak na tla, da se na mestu ubijem, kakor da bi gledala tega umazanca vse žive dni poleg sebe.«

Vojak reče: »No, ta me tudi ne mara! Oče krčmar, pokličite še tretjo, najmlajšo hčer!«

Krčmar se praska za ušesi in stopica nevoljno po tretjo, najmlajšo hčer; prigovarja ji še bolj goreče, ko starejšima dvema, naj vendar vzame bogatega vojaka ter ne zavrže ponujane ji sreče. Ko že vstopi v sobo, ji še šepeče na uho: »Vzemi ga, ti pravim, ne zavrzi sreče, ti rečem, takega ne dobiš več!«

Pride torej mlajša hči, in vojak jo vpraša, ako ga mara za moža. Še pogleda ga ne mlajša hči, nego kar jezno zabrenči: »Krčmarjeva hči se ne obeša za vrat vsakemu pritepencu, ki pride po cesti, pa če bi bil tudi ves zlat, kaj še, da bi jemala za moža takega umazanca, kakor je tale cigan. Rajša takoj v vodo skočim, kakor da bi stopila s tem v sveto zakonsko zvezo.« Tako zabrenči najmlajša krčmarjeva hči, od togote zacepeta z nožicami, nato pa se jadrno zavrti na peti ter bolj frči kakor teče iz pivske sobe.

Krčmar je skoro od jeze počil; vojak je pa mirno vprašal dalje: »Krčmar, ali imate še katero?«

»Da, še eno, pa ta ni naša. Točajko imam še, toda ta je ubožna, ta ni zate! No, ta je še, svoje pa nimam nobene več.«

»Dajte, pokličite točajko, oče krčmar!«

»Pokličem jo že, toda ne vem, če bo kaj, prijatelj! Ta sirota je še bolj izbirčna kot so hčere iz boljših hiš.«

»Le pokličite točajko, oče krčmar!«

»Bom, pa naprej ti povem, da ne bo nič!«

Krčmar gre po točajko. Zunaj ji govori: »Saj vem, da ga ne vzameš, pa vendar — vprašam te pa le: ali maraš tega neznanega berača, tega cigana, tega umazanca? Sam Bog v nebesih ve, odkod se je priklatil. Ne pozna ga nihče.«

Točajka odgovori: »I, maram ga, maram! Zakaj pa ne? Zdrav je, močan tudi, bogat tudi. Kadar se še očedi in preobleče, še prav čeden fant bo, vam rečem. Kar omožim se z njim!«

Krčmar si misli: »Moje hčere bi tudi privolile v zakon z njim, ako bi se mrkač očedil in preoblekel.« In reče točajki: »Kaj ti rečem, saj ta ni zate, saj ti ni po volji!« Pa točajka mu pravi, da ga ima rada, da ga hoče.

Ko se prikažeta pri durih in zagledata umazanca, vpraša krčmar še enkrat točajko: »Poglej ga, ali res hočeš biti njegova prava zakonska žena?« Točajka tudi sedaj reče, da hoče. Vojak je slišal ta odgovor in veselilo ga je, da ga vsaj ta ne zavrača. Brhka deklica mu je bila kaj všeč, zato jo tudi sam vpraša, če ga vzame. Točajka tudi njemu odgovori, da ga vzame, še prav rada. »No, dobro!« vzklikne vojak ves srečen, potlej ji še pove: »Veš, eno leto me moraš čakati. Grem še po svetu, potem bo pa poroka. Ali si zadovoljna?«

»Sem,« je bil kratek, a jasen odgovor.

Naredili so tedaj pismeno pogodbo. Čakati mora točajka leto nanj. Čez leto dni pride ponjo in jo povede na svoj dom. Denar, ki je v kotu, je ves njen; vsega sme po mili volji porabiti; on ima že še toliko, da bosta lahko brez skrbi kot dva ptička živela, kadar se vzameta, nikoli jima ne bo ničesar primanjkovalo.

Pogodbo so podkrižali in podpisali. Zadovoljna točajka sname s prsta zlat prstan in ga podari ženinu v spomin. Še na mazinec ne more vojak nataktniti prstana, tako je bil rejen. Zato ga zavije v papir in spravi v denarnico. Nato se poslovi in gre dalje po svetu. S solznimi očmi gleda točajka s praga za njim, dokler ji ne izgine za ovinkom.

»Ptičko imam obljubljeno, še ptičnico si moram omisliti, da bo imela kje prepevati drobna ptička,« si misli vojak. »Pa zlato ptičnico moram kupiti, lep grad, da bo mila ženka v njem zadovoljno živela,« si govori, ko pride do prostranega gozda, skrbno pazeč na Luciferjeve hlače pod pazduho. Pa komaj stopi v temni gozd, že ga prehite igralci iz krčme, ki so ondi izgubili vse, kar so imeli pod palcem, ter ga napadejo, hoteč izsiliti nazaj denar, ki so ga izgubili pri igri.

Vojak je bil močan in silen, toda brez orožja in gorjače tudi ni mogel dobiti v gozdu tako naglo.

»Denar nazaj! Ako ne, te na mestu pobijemo!« je rjovela tolpa in vihtela težke kole nad njegovo glavo. Vojak se vkljub premoči ne vda. Ker ni imel nič drugega pri rokah, zgrabi trdno za Luciferjeve hlače, hoteč se z njimi otepati nadležnih napadalcev.

»Denar nazaj! Denar nazaj!« rjovejo napadalci ko živina.

Vojak se zažene, butne zdaj z vso močjo v zid nemarnih razbojnikov — kaj pa so bili drugega? — da bi prebil napadalni obroč in se rešil, toda skupni sovražni sili ni bil kos. Vrže se na drugo stran. Trije so se zmajali in telebnili po trdih tleh, kakor so bili dolgi in široki, toda priskočili so drugi in sklenili zopet obroč. Oprostiti se ni mogel.

»Ubijmo ga!« zavpije razljučena drhal.

Že so mu padali udarci po glavi in plečih. Zdajci pa vojak jezno zavihiti Luciferjeve hlače, in glej! — za celo stotnijo črnih vojakov, oboroženih od nog do glave, se prikaže, da nihče ni videl, ne odkod ne kako — tudi vojak ne — in pokorno javijo: »Na razpolago smo vam, gospod general, dajte ukazel!«

»Bijte, samo ubijte ne!« veli vojak. Črni vojaki se zapraše na razbojnike. Kakor bi mignil, so se napadalci razkropili na vse strani in bežali, kolikor so največ mogli, toda črnim vojakom le niso ubežali. Ti so jim bili vedno za petami in so bili, bili, da je bilo joj!

»Usmiljenje, usmiljenje, gospod!« so obupno in proseče klicali napadalci iz daljave.

»Dovolj!« je velel vojak. Črni vojaki so na mah obstali, se vrnili in vprašali pokorno: »Kaj želite zdaj, gospod general?«

»Izginitel!« zapove vojak.

Kakor da bi se bili v tla vdrli, črnih vojakov ni bilo nikjer več videti, napadalcev pa tudi ne, zakaj zbežali so vsak na svoj dom ali pa se poskrili po skrivnih skrivališčih.

»Ha, Luciferjeve hlače pa niso kar tako!« izusti vojak, vzame preko obširnega gozda pot pod noge ter pride v veliko mesto do imenitnega brivca in se seveda takoj oglasi pri njem. Ta ga pošteno obrije in očedi. Da ne za majhne denarce, se zna. Tudi mu preskrbi brivec novo obleko. Precej denarja je moral vojak šteti zanjo. Ko se je preoblekel in je bil nov od pete do glave, bi ga morali videti. Bil je fant od fare, postaven in čeden, da ga je cesta gledala, kadar je korakal po njej. O, to bi se sto in stokrat pokesale krčmarjeve hčere, ki so ga tako grdo odslovile, ko bi ga zdaj zagledale!

Žalost.

Oblaček, kam tak žurno zdaj,
le malo tu postoj,
za mamico tak rad bi v raj,
daj, vzemi me s seboj!

Potoček, kam hitiš šumljat,
le malo tu postoj,
v nebesa k mamici bi rad,
daj mi, da grem s teboj!

Oblaček in potoček sta
zbežala brez sledu,
vsi upi svetli iz srca,
le žalost je še tu!

Danilo Gorinšek.

Črni oblaki.

Prek neba drve oblaki,
kakor oglje črni mački,
danes še nesreča bo,
črni mački dirjajo.
Ej, oblak za oblakom,
maček črn za črnim mačkom,
milijon tako drvi,
ej, nesreča že preži.

Kjer črn maček — tam nesreča,
je na nebu črna gneča,
črni mački se tepo,
da kar iskre švigajo.
Trde, trde so butice,
grenke, grenke so solzice,
črni mački jokajo,
dežek pada na zemljó.

Danilo Gorinšek.

A. POTOČNIK:

Ljubljana.

(Dalje.)

12. CERKVE.

Župnija Sv. Jakoba.

ajstarejši del ljubljanskega mesta od nekdanjih Karlovških vrat do Tranče z vsemi postranskimi ulicami, pa tudi Karlovško predmestje do Rakovnika je tvoril šentjakobsko župnijo, ki jo je ustanovil cesar Jožef II. leta 1783.

Kdaj je stala cerkev na sedanjem šentjakobskem trgu, je težko dognati. Prvič se omenja l. 1389. Red avguštincev se je od sedanje frančiškanske cerkve preselil k cerkvi sv. Jakoba leta 1494. Hud potres leta 1511. je razrahljal njeno zidovje tako, da so jo morali podreti in dve leti pozneje novo sezidati. Leta 1597. so prišli v Ljubljano jezuiti, da bi pomagali zatirati luteranstvo ter so zgradili v letih 1613. do 1615. novo večjo cerkev, ki so jo leta 1701. korenito popravili. Kapelico sv. Frančiška so zgradili leta 1669. Malo imamo cerkvá, ki bi se mogle ponašati s tolikimi umetninami in kipi, ki so večinoma delo Francesca Robbe in njegovih pomočnikov, kakor šentjakobska cerkev. Štiri podobe na stropu, ki kažejo dogodke iz življenja farnega patrona sv. Jakoba, je naslikal naš Jurij Šubic. Cerkev je imela do leta 1895. dva zvonika ob pročelju, ki so ju podrli do cerkvene strehe in sezidali nad stranskim vhodom nov zvonik. Pročelje nad glavnim vhodom krasi relief Izpremenjenje na gori, delo našega kiparja Ivana Zajca. (Sliko šentjakobske cerkve glej v »Zvončku« str. 32., letnik 1928.)

K šentjakobski župniji štejemo dve podružnici, in sicer ono na Gradu, posvečeno sv. Juriju, in cerkvico sv. Florijana. Prvo smo si že natančneje ogledali pri opisu ljubljanskega gradu (»Zvonček« 1927, str. 182.), zato se pomudimo nekoliko pri drugi.

Dne 19. septembra 1660. leta je strašen požar upepelil 20 hiš na Starem trgu in bati se je bilo, da se ne vname ena od treh smodnišnic, ki so stale ob pobočju Gradu. V tej strašni stiski so se zaobljubili šentjakobski župljani postaviti na čast sv. Florijanu kapelico ali majhno cerkvico. To svojo obljubo so izpolnili šele leta 1672. V glavnem oltarju je slika sv. Florijana, ki jo je izgotovil Andrej Herlein. V desnem stranskem oltarju pa je čudodelna podoba Žalostne Matere božje iz leta 1639. V tej kapeli stoji kip sv. Ivana Nepomuka, ki je stal od leta 1727. pa do leta 1864. v kapelici na levem bregu Save pri Črnuškem mostu. Ta kip je tudi Robbov umotvor in stoji že od

leta 1875. na svojem sedanjem mestu. Nad stranskim vhodom v to svetišče je podoba Marije Pomočnice, delo slikarja Janeza Potočnika, ki je bila že dvakrat prenovljena (leta 1875. in 1922.). Vodnjak zunaj pod zvonikom je bil napravljen okolo leta 1780. ter so ga leta 1862. postavili na to mesto. Leta 1887. so se pri tej cerkvi naselili jezuiti, dokler se niso leta 1897. preselili k sedanji cerkvi sv. Jožefa.

V podnožju Golovca je sezidal leta 1641. bogati ljubljanski odvetnik dr. Putschar svoj grad na Rakovniku. Po njegovi smrti so se posestniki gradu jako menjali, dokler ga niso dobili salezijanci v svojo last, kamor so se naselili leta 1901. Poleg samostana so zgradili krasno svetišče, posvečeno Mariji Pomočnici, ki je bilo dovršeno leta 1924. Koncu leta 1923. je štela župnija 6425 prebivalcev.

Župnija Marijinega Oznanjenja.

Tam, kjer stoji dandanes veličastna frančiškanska cerkev, je stala nekdanj na nekoliko zvišenem prostoru cerkva sv. Martina »na gričku«. Dne 11. februarja 1629. je strašen požar uničil cerkev in samostan. Težko je bilo takratnim avguštincem postaviti novo svetišče. V tej stiski jim je prihitel na pomoč baron Konrad pl. Russenstein s soprogo Felicito. Leta 1646. so položili temeljni kamen novi stavbi in jo leta 1660. dovršili. Veliki oltar je pričel delati Luka Mislej, ki pa je med delom umrl, zato je delo nadaljeval in dovrši njegov zet Francesco Robba.

Cerkev je slikal Matej Langus, toda potres leta 1895. je slike tako poškodoval, da sta jih morala popraviti slikarja Kastner in Kleinert. Po potresu so cerkev podaljšali in povečali z lavretansko kapelico za velikim oltarjem. Oltarne slike so raznih mojstrov. Mogočne orgle je postavil leta 1870. ljubljanski orglarski mojster Franc Goršič, ki jih je leta 1902. predelal Josip Mauracher od sv. Florijana pri Lincu.

Krasno pročelje z lepo Wolfovo sliko (češčenje sv. Rešnjega Telesa) očara vsakega gledalca. V sedanjem frančiškanskem samostanu so stanovali od leta 1640. avguštinci, frančiškani pa so se preselili v sedanji samostan leta 1784.

Frančiškanska župnija ima danes samo še dve podružnici, in sicer cerkvo Marijinega obiskovanja na Rožniku in cerkev sv. Jerneja v Šiški, kjer ustanavljajo novo župnijo sv. Frančiška, kateremu je posvečena lepa nova cerkev.

Oglejmo si najprej cerkvo na Rožniku! Valvazor piše o Rožniku tole: »Kakor je med cveticami roža prva, tako presega Rožnik vse druge gore, glej že na čisti njegov zrak ali pa na mičnost in milobo njegovo! In kako častit je, ko nosi na svoji zeleni glavici cerkev naše ljube Gospe, do katere prideš brez najmanjšega truda, ker hribček ni visok.«

Cerkvico so sezidali leta 1746. Sliko v velikem oltarju je napravil Jurij Šubic, sliki v stranskih dveh oltarjih pa Mencinger.

Pod frančiškanski zvon sodi tudi cerkev presvete Trojice pri uršulinkah. Cerkev in samostan je dal sezidati v letih 1718.—1744. bogati trgovec Jakob pl. Šelenburg, 14 m visoki oltar je izdelal Francesco Robba. Slika sv. Trojice v velikem oltarju je delo nune m. Josipine Štrusove, ostale slike so večinoma Valentina Mencingerja. Krasno pročelje tega svetišča se kaj lepo poda prostornemu Kongresnemu trgu.

Današnja Zvezda je bila nekoč kapucinski vrt. Nasproti hiši filharmonične družbe je stala nekoč kapucinska cerkev, posvečena sv. Ivanu Evangelistu, in samostan, kateri poslopji so sezidali v letih 1607.—1608. Leta 1810. so Francozi zatrli samostan. Po odhodu Francozov so Avstrijci spravljali v nekdanjo cerkev seno, samostan pa izpremenili v vojašnico. Ker se je bilo bati, da se poslopji sami ne podereta, so ju morali odstraniti leta 1817.

Na Dunajski cesti, kjer stoji danes palača Kmetске posojilnice in njene sosede, je stala nekoč cerkev, posvečena sv. Jožefu, ki jo je posvetil dne 28. marca 1700. leta škof Žiga Krištof grof Herberstein. Poleg cerkve je bil samostan bosopetih avguštincev diskalceatov. Leta 1786. je takratna vlada pregnala avguštince, samostan pa izročila usmiljenim bratom, ki so cerkev sv. Jožefa preustrojili v bolnico, kapelo pa, ki je bila poleg, izpremenili v bolniško cerkev, ki je bila posvečena sv. Križu. Leta 1811. so se razšli usmiljeni bratje in bolnico je prevzel mestni magistrat ter jo leta 1849. odstopil bivši kranjski deželni. Dne 1. novembra 1855. so prevzele bolnico usmiljene sestre iz reda sv. Vincenca Pavljanskega, kjer so opravljale delo usmiljenja do leta 1895. Tega leta so podrli cerkev in bolnico, odkoder so preselili vso cerkveno opravo v novo zgrajeno cerkev sedanje državne bolnice na Zaloški cesti. Na mestu današnje palače Ljubljanske kreditne banke nasproti državnemu poštnemu poslopiju so leta 1648. vložili temeljni kamen cerkvi sv. Mihaela in samostanu redovnic sv. Klare. Leta 1702. so prizidale redovnice k cerkvi kapelo Srca Jezusovega. Leta 1782. je dal cesar Jožef II. samostan zapreti in ga izpremeniti v vojaško bolnico in oskrbovališče. Velikonočni potres leta 1895. je poslopje tako razmajal, da so ga morali podreti.

Koncu leta 1923. je štela župnija 19.500 prebivalcev.

Župnija Sv. Ivana Krstnika v Trnovem.

Pravljica pripoveduje, da je na mestu današnje trnovske cerkve nekoč stala košata lipa, pod katero je večkrat brlela lučca. Leta 1753. so zgradili cerkev, ki je bila posvečena zavetniku ribičev in čolnarjev sv. Nikolaju. Kmalu se je pokazalo, da je ta cerkev dosti premajhna

za tako prostrano župnijo, kakor je trnovska; bila je pa tudi zaradi hudega požara leta 1800. jako poškodovana.

Dne 24. aprila 1854. so pričeli s podiranjem stare cerkve in dva meseca pozneje položili temeljni kamen sedanji hiši božji. Nova cerkev ni bila več posvečena sv. Nikolaju, temveč sv. Ivanu Krstniku.

Sliko župnega patrona je napravil Valentin Mencinger, ostale slike pa so Langusove, Künlove in Wolfove. Potres leta 1895. je tudi to cerkev hudo poškodoval, njeno novo notranjščino je poslikal Matevž Sternen. Na slemenu cerkvene strehe so postavili stolpič, kakršnega prejšnja streha ni imela.

Trnovska župnija nima podružnic, pač pa znamenito kapelo na Emonski cesti, v kateri je nad 600 let star kip Matere božje z detetom Jezusom. Pri tej kapeli so se zbirali trnovski župljani, ko so pričeli podirati staro cerkev in o velikonočnem potresu leta 1895., dokler ni bila sedanja cerkev popolnoma popravljena. Koncu leta 1923. je štela župnija 6520 prebivalcev.

Stricu Matiji.

Oni dan,
 ko je solnček bil zaspan,
 je priromal stric Matija,
 ta, ki časih led razbija,
 pa je v megli, v gosti megli
 ob potokih kolovratil
 in je s kladivom po vodi,
 kar po čisti vodi mlatil. —
 Ali — to še nič ne škodi,
 toda škornje je oblatil,
 svoje lepe nove škornje,
 ki so mu jih v svetem raju
 za godovno darovali,
 ko so ga na svet poslali.
 Klel bi, toda to je greh,
 pa je pihal kakor meh,
 a imel je mrzlo sapo,
 da se je potoček stisnil
 v strugo pod ledeno kapo
 in da zemlja je zapela
 svojo trdo zimsko pesem.

Ali, striček,
 hudi, mrzli stric Matiček,
 kaj ne vidiš tam na bregu?
 Zvončki, sami beli zvončki,
 kakor da je breg še v snegu.

Pusti jezo, tudi jeza
 je po božjem uku greh!
 Saj se je pomlad začela,
 saj nas je že vse ogrela,
 saj si solnčku le za smeh!
 Dobre volje se pokaži,
 žarek škornje ti osnaži,
 da se svetijo kot led.

Ti pa jezo si poplahni,
 s solnčkom čez gorice mahni,
 čez gorice, čez poljane,
 da v življenje novo vstane
 ves naš lepi, širni svet!

Anica.

JANKO LEBAN:

O pravljicah in pripovedkah.

troci kaj radi poslušajo in čitajo pravljice in pripovedke. Nič se temu ne čudim, saj tudi jaz jih rad čitam še sedaj, ko imam sivo glavo in klonem pod težo let.¹ Sloveči nemški pesnik Heine se je nekoč izrazil prilično tako:

Ah, kako lepe,
polne miline

pravljice te so
babice Mine!

Tega pa ne vem, če ste, dragi otroci, razmišljali, kaj je pravzaprav pravljica, kaj pripovedka in kako se razlikujeta obe. No, to vam

hočem razložiti jaz, in sicer na prav preprost način, da me boste lahko umeli.

Predvsem poudarjam, da pravljice niso resnične. One nam dopovedujejo kako čudovito, izmišljeno dogodbo. Pri tem pa nič ne omejnajo, kje in kdaj se je dejanje vršilo. V pravljicah boste večkrat slišali o začaranju, o nevidnih silah in o rojenicah. V pravljicah se

¹ Janko Leban je bil rojen dne 21. aprila 1855. v Kanalu na Goriškem. Sedaj živi v Kandiji pri Novem mestu. Na sliki ga vidimo odlikovanega z redom Sv. Save.

Uredn.

nam kaže nekaj sanjarskega, kakor v sanjah se vršičega, nekaj neverjetnega. In vendar je to mikavno, kakor bi se res godilo. V čar in čudež je nekako zavito vse.²

Drugače je s pripovedko! Pripovedka se nanaša na znan kraj ali na zgodovinsko osebo. Obe — pravljica in pripovedka — nastajata v narodu samem. Kdo je zložil eno ali drugo, pa ni znano. Če pravljice in pripovedke ugajajo, se širijo od kraja v kraj in jih pripovedujejo od roda do roda.

Dasiravno pa pravljice niso resnični dogodki, vendar jih poslušamo in čitamo radi, zakaj kažejo nam žitje in bitje ljudi, ki so živeli stoletja pred nami na svetu. A ne samo to! One nas uče in svare, ako jih s pridom poslušamo in čitamo.

Naš pisatelj Jurčič piše, da je »bistvo pravljice iskati v pesniški lepoti in sestavi, zamotku in čudnem razmotku, v trdnosti značaja in nerazumljivi izpremambi usode. Nasproti pa ima pripovedka zgodovinsko podlago, navezana je na določeno osebo, na znano ime, na poseben kraj. Že iz tega se da soditi, da je pravljica veliko bolj razširjena od pripovedke, ker povsod imajo ljudje domišljijo, da iznajdujejo in pripovedujejo, nimajo pa povsod imenitnih oseb in krajev, ki bi ostali zgodovinsko znani narodu v ustih.«

Najstarejše pripovedke v Slovencih so pač o Pesoglavcih pa tudi o divjih Hunih in Turkih. Imamo tudi nekaj osebnih pripovedk, n. pr. o kralju Matjažu, o kraljeviču Marku, o Lambergarju itd.

Da boste to razpravo bolje razumeli, sem prestavil s tujega vrta v domačo grudo pravljico o Nezadovoljnem drevesu³ in pripovedko o Cesarju Rdečegradcu.

Cesar Rdečegradec.⁴

(Pripovedka.)

*Le-tam v podzemskem gradu
spi cesar rdečegrad,
za mizo kamenito
je sedel dolgo spat.*

*Zapustil je cesarstvo,
slovo vsej slavi dal,
ko pride čas, mogočen
in slaven spet bo vstal.*

*A mrtev ni nikakor,
živi današnji dan
ter skrit v podzemskem gradu
prestadek sniva san.*

*Slonokoščen je stolec,
ki on na njem sedi,
iz marmorja je miza,
ki mi ob njej sloni.*

² Opozarjamo na venec pravljic »Dovški Bržot pripoveduje«, ki jih letos priobčuje »Zvonček« in ki zbujajo splošno zanimanje. Uredn.

³ Ta pesem je priobčena na I. strani današnjega »Zvončka«. Uredn.

⁴ Priimek cesarja Friderika I. (1152—1190). Zaradi prekrasne rdeče brade so ga Lahi imenovali Barbarosso, t. j. Rdečegradca.

Njegova dolga brada
kot ogenj se žari,
krog mize se ovija,
krasnejše brade ni.

Nekoč oči odprl je
in dečka tam pozval:
»Pristopi k meni, deček,
povelje bom ti dal!«

Ko deček stopi bliže,
de cesar mu pospan:
»Pred grad mi pojdi gledat,
če jafa tam je vran!

Čez streho če letijo
kot davne dni popred,
jaz moral bodem spati
začaran sto še let!...«

Upam, dragi otroci, da sem vam ugodil s tema dvema pesmama. Prva je pravljica, druga pripovedka. Zakaj, pač ni treba pojasnjevati po podani razlagi.

Slovenci imamo tudi lepo zbirko pravljic in pripovedk. A še mnogo je takega blaga med narodom, posebno na Dolenjskem. Treba bo marljivih in požrtvovalnih nabiralcev, ki nam poiščejo in odkrijejo te narodne bisere.

Med ljudskimi pisatelji je bil Danec Andersen, ki je najsrečnejše posnel narodne pravljice. Take pravljice zovemo umetne pravljice. Tudi Slovenci imamo več Andersenovih pravljic v slovenskem prevodu. »Zvonček« jih je že nekaj priobčil v prejšnjih letnikih.

Naš prvak med povestničarji, Josip Jurčič, piše glede pravljic in pripovedk tudi to: »Ko bi pomislili, da je skozi vse življenje veliko ležeče na tem, kako se v prvi mladosti budi in izobraža domišljija; ko bi pomislili, da imajo ravno take pripovedke in pravljice do nedolžnega srca veliko moči, da človeka navajajo na pravo ali napačno pot: imeli bi gotovo drugačno mnenje o takih pesniških izdelkih preprostega narodovega uma.«

Torej odprite dobrim pravljicam in pripovedkam široko pot v naše slovstvo!

Zrakoplov.

Daleč je sicer sreča od nas,
a mi se daljav ne bojimo,
v pametnem veku živimo
in gledamo z umnim očesom na čas.

Zato grem brezskrbno za srečo na lov
in vzamem še tebe sabo,
če si kjerkoli za rabo! —
Moja volja je zrakoplov,

ki dviga me v jasne višine
k novim ciljem, na solčno pot
in s smehom vzamem, pogumni pilot,
slovo od solzne doline!

Anica.

MARA TAVČARJEVA:

Brez mamice.

o je bil Svetozar star tri leta, mu je umrla mamica. Vesel, zadovoljen deček je bil, igral se je vse dni, zaspal zvečer truden v naročju ali v objemu svoje mamice. Mamica ga je ljubila in ljubkovala, a srce jo je bolelo, ker je bila bolehná.

Nekega dne je obležala. Poklicali so zdravnika. Vsaka pomoč je bila izključena. Odpeljali so jo z rešilnim vozom v bolnico. Svojemu malemu sinku je izročala pozdrave s trudno roko. Objela ga je, blagosloвила in mu želela tisoč sreč.

Svetozar je plakal za mamico. Obiskoval jo je v bolnici, toda mamica je bila v nezavesti in le za trenutek je spoznala svojega sinka.

Mali Svetozar je svojega očeta vedno izpraševal, kdaj se vrne mamica. Očka je zaplakal in tolažil otroka in sebe.

In nekega dne je prišel očka domov in povedal sinku, da je mamica umrla.

»Kdaj zopet pride?« je vprašal Svetozar.

»O Božiču pride. Pripravila bo drevesce vse lepo in blesteče,« je odgovoril.

Na dan pogreba je čul Svetozar zabijanje krste, kjer je ležala zlata mamica. Izprevod je krenil iz bolnice na pokopališče. Svetozar je plakal, klical svojo mamico, a ko je padala gruda na krsto, se je oklenil svojega očeta in prosil in prosil, naj dvigne mamico, da jo pospremi domov.

Uboga mamica, ubogi sinček!

Po pogrebu je sedel v najtišji kotiček in premišljal. Vse prazno, mamice nikjer...

Dva dni nato je prišla njegova stara mamica po Svetozara. Bival je v Gradcu in vzela ga je s seboj. Na mah je pozabil svojo bolečino, ker ga je zanimala vožnja v daljne, tuje kraje. Prišel je v Jugoslavijo, ker je hotela njegova stara mamica, da ostane Slovenec in Jugosloven.

Pozabil pa svoje mamice ni in je ne bo.

Jutranja molitev je bila prošnja, da se mamica vrne, večerna molitev je bila za mamico: pridi, vrni se, zlata moja mamica!

Pri stari mamici je imel vrt, kjer se je igral, a nesreča je prišla, umrla mu je stara mati. — In zopet je čul deček zabijanje krste, zopet je čul padanje težke grude na krsto in zopet je klical in klical svojo staro mamico. Tolažiti ga ni bilo mogoče. Plakali so z njim vsi, ki so bili ob grobu preblage stare mame malega Svetozara.

Deček je ostal pri svoji teti in sestri. Prej vesel, srečen in zadovoljen, je postal otožen.

Teta ga je odvedla k slikarju. Vprašal je: »Kaj me bo moja mamica še spoznala, ko ji pošljem svojo sliko?«

»Kam jo boš poslal?« je vprašala teta.

»V nebesa! Tam je moja mamica, tam je moja stara mamica!«

Teti je bilo oko solzno.

Kaj ne opazite, otroci, žalosti na očeh tega ljubkega fantka?

Kdo ve, kaj je otrok mislil v trenutku, ko ga je slikar zaprl v temno kamrico?

Kje je mamica? Kje je stara mamica? Kam naj pošljem sliko?

Svetozar pošilja pozdrave in rože na grob svoje mamice.

Ko se zagrne grob, je končano vse, le ljubezen ostane, ki sega preko grobov...

Mamica je le ena na svetu! Ko odmre mamica, si želimo videti njeno senco, a tudi te ni več, ostane le spomin, kakor se Svetozar le še spominja na svojo mamico, ki ga je ljubila in ljubila. —

Rosa je na pozdravih in svežih rožah, a ta rosa so solze...

Pozdrave pošilja vsem svojim prijateljem, ki čitajo »Zvonček« z mislijo, da se njegova mamica vrne vsaj za eno uro, da bo videla njegovo sliko in čitala te vrstice.

Iz grobov se ne vrne nihče in nikdar.

Pomilujte malega Svetozara in ljubite svoje mamice!

Terice.

*Ste li že videli terice
in čuli trlic ropotanje,
ki v hladnih se jesenskih dneh
še v pozno noč kot žab regljanje
razlega glasno po vaseh?*

*Dekleta vaška in ženice
stoje ob trlicah lesenih
ter urno z njimi suhi lan
tero v predivo in v pramenih
ga gladkih skladajo na stran.*

*Sušilnica je za terice
zakurjena, na njej možaki
sede, suše, se grejejo;
terice se gorkoti taki
odrekaajo in smejejo.*

*Ogreva ude jim in lice
marljivo delo in veselo
se pogovarjajo, pojo
v zavesti sladki, da njih delo
koristno njim in drugim bo.*

Fr. Rojec.

MITJA ŠVIGELJ:

Gašperjev junaški čin.

Igra lutk v šestih slikah.

V. SLIKA.

Kraljestvo palčkov (kakor v 3. sliki). — Kralj sedi na prestolu, pred njim na skalah carična, kraj nje palčki.

Carična: Da, lepo je tu pri vas! Same dvorane, posute z biseri, tla postlana z zlatom, potočki teko čez srebrne kamenčke, veliki krasni kameni vam dajejo lesketajočo se modro luč — oh, krasno je tu pri vas! Sedem dni že ogledujem to vaše podzemeljsko kraljestvo, sedem dni — in še se ga nisem nagledala. Kako rada bi se še izprehajala po teh sobanah, pod temi velikimi oboki, raz katere se spuščajo krasni kapniki kakor lestenci in drugi kakor zavese...

Kralj: Ostani vendar pri nas! Kakor da bi solnce vzšlo v naši deželi nam je, odkar si pri nas! Ostani še nadalje, pozabi na svet!

Carična: Ne morem.

Palčki: Ostani, ostani!

Carična: Ne, res ne morem! Moram se vrniti k očetu, k carju. Umrli bi od žalosti, če bi me ne bilo več nazaj. In — dasiravno je pri vas lepo — nekaj me vendar vleče tja gor, nazaj pod solnce, nazaj na svet.

Kralj: Kaj pa imate tam na svetu, da si tako želiš nazaj? Pripoveduj nam kaj o svetu!

Palčki: Pripoveduj nam!

Carična: Ne vem vam mnogo povedati o svetu. Tam gori žive ljudje, kruti in krvoločni. Drug drugega pobijajo, da bi si nagrahili čim več denarja, čim več zemlje. Zgradili so si velike hiše, krasne palače, v katerih prebivajo, širne vrtove, v katerih se izprehajajo, in vozove, da se vozijo po zemlji iz kraja v kraj, in velike ladje, s katerimi se prepeljavajo po morju. Pa mislijo, da vladajo svet, a njih vlada laž in krivica, napuh in slavohlepje. O, težak jim je boj za obstanek, in kdor je slabejši, ta mora podleči. Večkrat sem že slišala, da oni, ki so popolnoma obubožali, najdejo v gozdu pogostoma skrite zaklade polne zlata, in da edino to zlato prinese srečo.

Kralj: To zlato jim nastavljamo mi.

Carična: Vi? O, vi ste dobri, dobri! Tudi z menoj ste bili jako dobri. Kako vam poplačam? Kako naj vam povrnem vse, kar ste mi naredili dobrega? Kaj hočete od mene? Česa si želite? ... (*Molk. Vsi palčki sklonijo glave.*)

Kralj (temačno): Ničesar! Hvala ti za tvojo dobro voljo, a ne potrebujemo ničesar. To, kar delamo, je naša dolžnost — obsojeni smo, zakleti smo...

Carična: Vi ste zakleti?

Kralj: Če te smemo česa prositi, te prosimo — ne spominjaj nas tega! Zakleti smo in rešeni bomo šele takrat, kadar ljudje ne bodo več znali ceniti dobrot, ki jim jih nudimo, kadar ne bodo več cenili zlata, ki jim ga nastavljamo.

Carična: O, potem boste kmalu rešeni, prijatelji!

Kralj: Da bi le bilo res! Takrat bo zabobnela zemlja, naše podzemeljsko kraljestvo se bo razsulo, nihče ne bo več stopil vanje, nihče nas ne bo več videl. Odrešeni bomo, odrešene bodo naše duše!...

Gašper (za odrom): Kam me vodiš? Ne vidim nič!

Kralj: Kdo je? Nekdo prihaja. Gotovo je naš tovariš. Sedem dni je, odkar je odšel.

Carična (vstane in prisluhne): Bil je znan glas!

Gašper (za odrom): Ne grem več naprej!

1. palček (za odrom): Pojdi vendar! Takoj bova tam. Že vidim luč.

Kralj: Nekoga vodi s seboj.

1. palček (pride z desne): Pridi, sva že tu! (Vsi vstanejo.)

Kralj: Kod si hodil tako dolgo, potepuh? Koga si privedel s seboj?

Gašper (za odrom): Noge se mi zadevajo ob kamenje... op... Bog ve, kam si me zavedel... (Pristopica na oder in pade.) A... op, kaj pa je to?

Carična: Gašperček! Ti si tu! Gašper!

Gašper (skoči pokonci): Carična, vendar sem vas našel!

Carična: Kako je na dvoru? Kako gre carju?

Gašper: Nestrpno vas pričakuje. Oh, kako sem vas iskal!

Carična: In kdo ti je pokazal pot?

Gašper: V gozdu sva se našla z malim škratom, pa me je vodil s seboj. Kar po zraku sva šla, m—m, imenitno! Ampak v glavi se mi je vrtelo in se mi še malo vrtil... Pa — kje pa sem zdaj? Joj, tu so sami škrajte! In kako je tukaj vse čudno, vse tako lepo! I — kje pa sem vendar?

Carična: Tukaj je kraljestvo palčkov, to so sami palčki, dobri palčki, ki pomagajo ljudem. Tudi meni so pomagali... Našli so me v gozdu samo; bil je grozen mraz in bila sem silno lačna. Pa so me privedli sem in mi postregli s sladko pijačo in dobrimi jedili.

Gašper: Mm — kako ste rekli? Ojoj, joj, in moj želodček je tako prazen, da ne vem, ali krulijo volkovi ali kruli on, in moje grlo je tako suho kakor struga potoka ob največji suši!

Kralj: Pojdimo torej, da si pri obloženi mizi opomoreš.

Gašper: O, prav rad, prav rad! (Vsi odidejo na levo. — Kratek premor z glasbo in plesom palčkov. — Vsi se vrnejo.)

Carična: Prišel je čas, prijatelji! Posloviti se moram od vas.

Kralj: Prišel je čas, da, nezaželeni čas. Če je že tako, da nas moraš zapustiti, pa bodi. — Težko se ločimo od tebe. Tvoje besede nas bodo tolažile v našem vsakdanjem življenju.

Carična: Oh, prijatelji, verjemite mi, tudi jaz se težko ločim od vas.

Kralj: Usojeno nam je tako. In če te smemo česa prositi...

Carična: Prosite, prosite, vse vam naredim, saj ste mi rešili življenje.

Kralj: Pozabi na nas in — ne govori, rotim te, drugim ljudem o nas. Zakaj če bi se jim zbudil pohlep po naših biserih in naših zakladih in če bi prišli, da nas pokončajo, potem zapademo v večno, večno prokletstvo! Tako pa, če ne vedo za nas, smemo vsaj upati na rešitev.

Carična: O, dragi bratje, nikomur ne bom črhnila besedice o vas. Če ne zahtevate ničesar drugega, to vam ustrezem iz vsega srca. In tudi Gašper bo molčal, kaj ne, da boš molčal?

Gašper: Seveda bom molčal. Jaz govorim vedno le to, česar ni treba in kar ni važno, resnico pa vedno zamolčim, le da imam poln želodec.

Carična: Torej zbogom, prijatelji! Spomin na vas mi ostane večno v srcu.

Kralj: Hodi srečno in Bog te varuj!

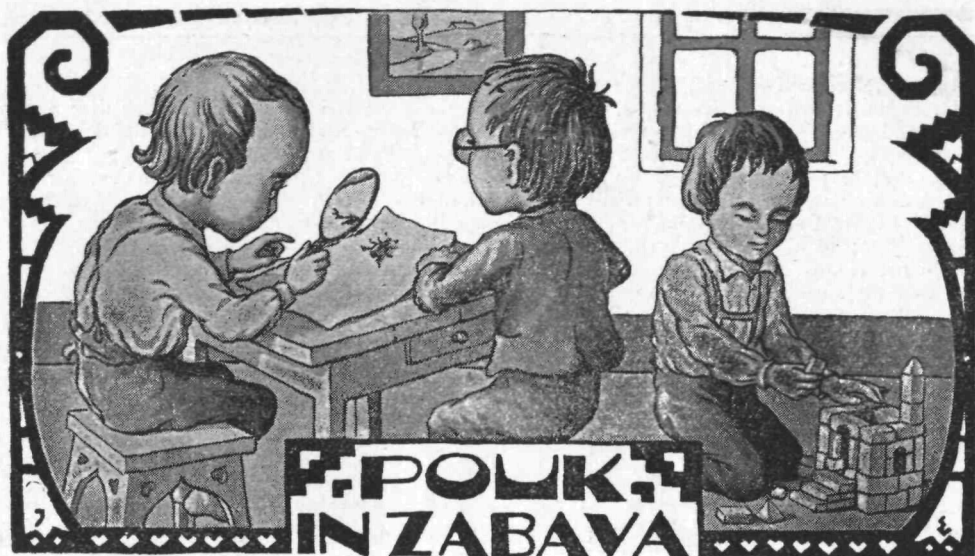
Gašper: Pozdravljeni! Spomnil se bom na vašo jedačo in pijačo, ko bom zopet sedel na dvoru pri kosilu.

Palčki: Zbogom! Pozdravljena!

Carična in Gašper (odideta. Kratek molk.)

Kralj: Odšla sta! ... Vrnimo se k vsakdanjemu življenju. Rešitev še ne pride tako kmalu... Pojdimo na delo!

Zastor pade.

Zastavica v podobah.

Priobčil Fr. Rojec.

Rešuj po številkah (1, 2, 3, 4)!

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev zastavice v podobah v 6. številki.

*Siničica je že zapela,
pomlad se kmalu bo začela.*

Prav so jo rešili: Mirko Kmet, Ciril in Fran Murnik, Kranj; Fran Pavlinič, Hardek pri Ormožu; Oton Prunik, Stanko Stožir, Valter Galof, Dragotin Mlakar, Viktor Pungartnik, Edvard Skaza, Ivan Platzer, Franca Čepelnikova, Zora Volkova, Olga Štravsova, Franca Pirečnikova, Helena Kajnceva, Vladka Langusova, Elza

Stützeva, Leopold Kumer, Herbert Končan, Oton Galof, Edvard Hofer, Franjo Destovnik, Šoštanj; Milica Kocmutova, Sv. Jurij ob Ščavnici; Ernica Burgerjeva, Celje; Ivan Ilvar, Drago in Milenka Kunčeva, Petrček in Jelka Štritofova, Božica Gabrškova, Ljubljana; Darinka Ciglaričeva, Karlo Osterman, Priština; Ivan Bolè, Saša Štravs, Dol. Logatec; Dušan Dernovšek, Sv. Barbara v Slov. gor.; Vida Kovačičeva, Drago in Branko Kocmut, Maribor; Friderik Jakelj, Janez Mrak, Franja Bajtova, Kranjska gora; Stane Palčič, Ribnica — Dolenjsko; Milena, Rozika in Stanka Dobravčeve, Radovljica; Milena Zupančeva, Bojan Šušteršič, Boris Jošt, Žalec; Ivan Kuščer, Stražišče pri Kranju. — Žreb je določil najavljeno darilo Milici Kocmutovi pri Sv. Jurju ob Ščavnici. — Danes razpisujemo: Flere, Slike iz živalstva.

V spominsko knjigo.

Za idealom ti teži srce,
v višave mrzle ti hite željé,
ker misliš, da prostora ni zaté
na zemlji, kjer ti bratje in sestré
žive, radujejo se in solzé!

Izgrešil, brate, svoj si ideal,
saj sam ne veš, kje naj bi ga iskal!
Človeštvu blažiti srce,
človeštvu lajšati gorje,
to bodi ideal zaté!

Fr. Rojec.

Stanku Grudniku
o desetletnici njegove smrti.

Solzica mi oko zaliva,
ko spomnim, Stanko, se naté,
ki rana zemlja te pokriva,
pokriva moje nade vse.

Ti bil mi sinek si edini,
oh, tako dober in pa blag,
želega v srca sem globini,
da mi ostaneš vedno drag!

Za glasbo ti si bil nadarjen,
prelepo orglal si in pel,
in zdelo se, da si ustvarjen,
da čast in slavo kdaj bi žel!

Učitelj hotel si postati,
da mladi negoval bi rod,
za narod vneto delovati —
a vzame prej te smrt odtod!

Prekrižane so zdaj vse nade,
na tvojem grobu se solzim,
dogodke tvoje dobe mlade
živó jaz v duhu si budim...

Počivaj sladko, Stanko mili,
željá to mojih je izraz,
nikdar ne bomo te zabli,
pri Bogu moli ti za nas!...

Za mater:
pesnik Janko Leban.

Pametnice.

Kdor seje veter, žanje vihar.

*

Kdor dolgo leži, kruha strada.

*

Kdor ne ljubi resnice, je prijatelj laži.

*

Kdor se povišuje, bo ponižan.

*

Kdor prosi, zlata usta nosi.

*

Kdor vrača, hrbet obrača.

*

Kdor visoko leta, nizko obsedi.

*

Kdor zaničuje svojega brata, ni vreden
usmiljenja.

*

Kdor živi nezmerno, si koplje prerani
grob.

*

Kdor ne ljubi domovine, je njen izda-
jalec.

KOTIČEK GOSPODA DOROPOLJSKEGA

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Dovoljujem si Vam kot naročnik »Zvončka« napisati to pisemce. Sem učenec III. razreda osn. šole v Laškem. Vsako številko »Zvončka« komaj pričakujem, ker je njegova vsebina jako poučna in zabavna. Imam samo eno sestrico Dašenko, v šolo pa še ne hodi, zato ji jaz vse prečitam, kar je v »Zvončku«. Moram Vam tudi napisati, da že težko pričakujem konca igre »Gašperjev junaški čin«. Za Božič sem namreč dobil od stare mamice iz Prage marionetno gledališče. Rad bi že uprizoril na tem odru igro »Gašperjev junaški čin«. Žal, da moram čakati še dva meseca.

Uprizarjam tudi druge igre, ki so češke in jih moram prevajati v slovenščino. Tudi to Vam naj še napišem, da se učim že drugo leto igrati na gosli.

Pozdravlja Vas lepo in rad na Vas misli
Zdenko Furlan.

Odgovor:

Ljubi Zdenko!

Gašperček bo kmalu doigral svojo veselo zgodbo, potem pa Ti bo na razpolago. Take igrice so vrlo zanimive. Bratje Čehi imajo vse polno marionetnih (lutkovih) gledališč. Mi smo šele na početku tega veselega in zabavnega gledališkega življenja.

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Dovolite, da se drznem stopiti tudi jaz med koticarje v Vašem cenjenem listu. Hodim šele v I. a razred realne gimnazije v Novem mestu. Jako se zanimam za po-vesti, ki izhajajo v »Zvončku«. Rada prebiram vsako knjigo, najrajša pa »Zvonček« in »Novi rod«. Prosim, če drugič lahko pričim kako risbo, ker imam veliko veselje z risanjem.

Upam, da moje pisemce priobčite v svojem cenjenem koticu.

Z odličnim spoštovanjem

Majda Pavlinova,
Novo mesto.

Odgovor:

Ljuba Majda!

Ako stopaš v moj krog — to ni drznost. Mi vsi, kar nas je stisnjenih v koticu, smo veseli, pošteni, vljudni ljudje, ki radostno sprejemamo med se vsakega, kdor hoče med nas. Zato tudi Ti — dobro nam došla!

*

Spoštovani gospod Doropoljski!

Naročena sem prvo leto na »Zvonček«, ki mi je jako všeč. Hvaležna sem svoji dobri mami, da mi je dovolila naročiti »Zvonček«.

Učenka sem III. razreda osnovne šole na Gorici. Moj učitelj je gospod Jože Tratnik. Najljubša predmeta sta mi prosto spisej in petje, kakor tudi računanje in zgodovina. Prosim, da me uvrstite v svoj cenjeni kotic!

Pozdravlja Vas

Franica Jerajeva,
Sp. Pobrežje pri Rečici.

Odgovor:

Ljuba Franica!

Pravzaprav so Ti najljubši štirje predmeti: računaš in prestavljaš dinarje na kupčke; šteješ, preudarjaš dogodke, ki se gajo iz davnih časov do današnjih dni; vse to si lepo zapisuješ v beležnico in spomin, s pesmijo pa naznanjaš vsemu svetu, da si veselega srca! Prav je tako!

*

Velespoštovani g. Doropoljski!

Jako rada čitam v »Zvončku« o Ljubljani. Čeprav sem že tri leta naročena na »Zvonček«, se danes prvič oglašam in se pridružujem Vašim koticarjem. Vsak mesec željno pričakujem »Zvončka«. Prosim, da tudi mene vpišete v svoj kotichek!

Pozdrav!

Dragica Mahkotova.

Odgovor:

Ljuba Dragica!

Opis Ljubljane, ki ga priobčuje naš list, je res zanimiv, ker nam odpira poglede v davno prošlost, da moremo primerjati, kako se je mesto razvijalo iz skromnih početkov do današnje lepote. In Ti, Dragica, si tudi ponosna Ljubljančanka, kaj?

Cenjeni g. Doropoljski!

Oprostite, da Vam tudi jaz pišem nekaj vrstic. Jako mi ugaja »Zvonček«. Naročen sem nanj že peto leto.

V šolo hodim zadnje leto v Rovtah. Moj ata je bolan, je že tri tedne v bolnici v Ljubljani. Jako nam je dolgčas, ker smo sami doma, mama, jaz in Minka. Tudi mama in Minka jako radi prebirata Vaš list »Zvonček«. Težko pričakujem, da pride druga številka »Zvončka«.

Sedaj pa končujem to svoje pismo.

Prosim, sprejmite tudi mene med svoje koticarje.

Srčno Vas pozdravlja

Franc Križaj
v Rovtah štev. 149.

Odgovor:

Ljubi Franc!

Na Tvoje pismo ne vem primernejšega odgovora, nego da želim Tvojemu očetu skorajšnjega popolnega okrevanja. Z očetovim zdravjem naj se zopet vrne sreča in veselje v Tvoj ljubljani dom!

Dragi g. Doropoljski!

Prvo leto sva naročena na »Zvonček«. Prav močno nama ugaja. Oba sva v II. razr. Prosim, da naju sprejmete v svoj kotichek.

Z gospodom upraviteljem sva jako zadovoljna, ker nas zraven pouka uči tudi deških ročnih del.

Jože Jankar, Franc Rozman,
Mavčiče.

Odgovor:

Ljuba Jože in Franc!

Prav je in lepo, da sta zadovoljna z gospodom šolskim upraviteljem; mislim pa, da je tudi on zadovoljen z vama, kar je skoro še več vredno nego vajina zadovoljnost. Pouk v ročnih delih kaže pot k spretnosti, ki bo vama dobro služila v življenju.

Š. R. iz R.: Vzlic lepemu naslovu »Slovenci« — nerabno!

KOTIČKOV ZABAVNIK.

Mladi risar.

Priobčil V. Jordan.

Rešitev posetnice v 6. številki.

Oskar Libnis je sobni slikar.

V mlinu se pove dvakrat; mi smo pa že desetkrat povedali, da v koticikovem zabavniku ne priobčujemo imen rešilcev. A vzlic temu nam dohajajo imena od vseh strani, tako da bi morali vsaj pol koticika napolniti z njimi. Rešilci naj se zadovolje z rešitvijo, ker moramo štediti s prostorom.

„Zvonček“, XX. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXI. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXII. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXV. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXVI. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
Letnikov, ki niso tu navedeni, ni več v zalogi

In zadnji glasi ti mi bojo:
Bog čuvaj domovino mojo!

KUPUJTE IN ČITAJTE MLADINSKE SPISE

◀ KI JIH IZDAJA ▶

**DRUŠTVO ZA ZGRADBO UČITELJ-
SKEGA KONVIKTA V LJUBLJANI**

Zahtevajte cenike, ki jih dobite brezplačno
NAROČILA SPREJEMA IN TOČNO IZVRŠUJE

**KNJIGARNA
UČITELJSKE TISKARNE
V LJUBLJANI, Frančiškanska ulica št. 6**

MLADINI PRIPOROČAMO NASTOPNE KNJIGE PO ZNIŽANIH CENAH:

- Baukart: *Marko Senjanin, slovenski Robinson*. Vez. Din 12.—.
- Dimnik: *Kralj Peter I.* Vez. Din 18.—.
- Dimnik: *Kralj Aleksander I.* Vez. Din 30.—.
- Erjavec: *Afriške narodne pripovedke*. Vez. Din 20.—.
- Erjavec: *Kitajske narodne pripovedke*. Vez. Din 20.—.
- Erjavec: *Srbske narodne pripovedke*. Vez. Din 22.—.
- Erjavec-Flere: *Fran Erjavec, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 40.—.
- Erjavec-Flere: *Fran Levstik, izbrani spisi za mladino*. Broš. Din 18.—, vez. Din 26.—.
- Erjavec-Flere: *Mattija Valjavec, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 36.—.
- Erjavec-Flere: *Josip Stritar, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 46.—.
- Erjavec-Flere: *Simon Jenko, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 28.—.
- Erjavec-Flere: *A. M. Slomšek, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 40.—.
- Erjavec-Flere: *J. Kersnik, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 46.—.
- Ewald-Holeček: *Mati narava pripoveduje*. Vez. Din 26.—.
- Ewald-Holeček: *Tiho jezero in druge povesti*. Vez. Din 26.—.
- Flere: *Babica pripoveduje*. Vez. Din 10.—.
- Flere: *Slike iz živalstva*. Vez. Din 24.—.
- Flere: *Pripovedne slovenske narodne pesmi*. Vez. Din 24.—.
- Gangl: *Zbrani spisi*. II., V. in VI. zv. vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—, VII. zv. vez. Din 18.—, eleg. vez. Din 20.—. (Ostali zvezki so v II. natisku.)
- T. Gaspari in P. Košir: *Sijaj, sijaj, solnčecel* (Zbirka koroških popevk.) Din 8.—.
- Karafiat Jan - Dr. Bradač: *Kresničice*. Vez. Din 18.—.
- Manica Komanova: *Narodne pravljice in legende*. Din 16.—.
- Korban: *Vitomiłova železnica*. Vez. Din 14.—.
- Kosem: *Ej prijateljčki*. Vez. Din 14.—.
- Lah: *Češke pravljice*. Vez. Din 12.
- Mišjakov Julček: *Zbrani spisi*. VI. zvez. (Drugi zvezki so razprodani.) Vez. Din 10.—.
- Möderndorfer Vinko: *Narodne pripovedke iz Mežiške doline*. Eleg. vezano Din 24.—.
- B. Ratič: *Belokranjske otroške pesmi*. Vez. Din 8.—.
- Rape: *Mladini*. II., III., IV., V., VI. zvezek. Vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—. VII. zvezek Din 12.—. VIII. zvezek Din 15.—.
- Rape: *Tisoč in ena noč*. Vez. Din 28.—.
- Ribičič: *Vsem dobrim*. Vez. Din 10.
- V. Riha - Karel Pribil: *Povest o svałbi kralja Jana*. Vez. Din 16.
- Robida: *Da ste mi zdravi, dragi otroci!* Broš. Din 3.—.
- Šilih: *Nekoč je bilo jezero*. Vez. Din 24.—.
- Tille-Pribil: *V kraljestvu sanj*. Broš. Din 6.—.
- Trošt: *Moja setev*. I. in II. a Din 10.—.
- Waštetova: *Mejaši, povest iz davnih dni*. Vez. Din 24.—.
- Zbašnjik: *Drobne pesmi*. Vez. Din 8.—.

VSE TE KNJIGE KAKOR TUDI KNJIGE DRUGIH

ZALOŽB SE DOBE V

KNJIGARNI

UČITELJSKE TISKARNE

V LJUBLJANI

Franciškaška ulica št. 6.